

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна
Кафедра методів соціологічних досліджень

Декан соціологічного факультету
Олена МУРАДЯН

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Аналіз та презентація даних соціологічних та маркетингових досліджень

рівень вищої освіти - перший (бакалаврський)

спеціальність - 054 – Соціологія

освітня програма - «Соціально-політичні та маркетингові дослідження»,

вид дисципліни - обов'язкова

факультет соціологічний

2022 / 2023 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження Вченою радою соціологічного факультету.
Протокол № 6, від 28 червня 2023 р.

РОЗРОБНИК ПРОГРАМИ:

Профатілова Людмила Геннадіївна, старший викладач кафедри методів соціологічних досліджень соціологічного факультету

Програму схвалено на засіданні кафедри методів соціологічних досліджень
Протокол № 5 від 22 червня 2023 року

Завідувач кафедри методів
соціологічних досліджень

Ірина Кузіна

Програму погоджено з гарантом освітньої (професійної/наукової) програми
«Соціально-політичні та маркетингові дослідження»

Гарант освітньої програми
«Соціально-політичні
та маркетингові дослідження»

Олена Мурадян

Програму погоджено науково-методичною комісією соціологічного факультету.
Протокол № 9 від 26 червня 2023 року

Голова науково-методичної комісії

Юлія Сорока

ВСТУП

Програма вивчення нормативної навчальної дисципліни " Аналіз та презентація даних соціологічних та маркетингових досліджень" складена відповідно до рівня вищої освіти підготовки бакалаврів, з спеціальності соціологія.

Предметом вивчення даної навчальної дисципліни є технології аналізу даних соціологічних та маркетингових досліджень та способи презентації результатів досліджень.

Міждисциплінарні зв'язки: Методологія та організація соціологічних досліджень. Практикум з комп'ютерних технологій в соціологічних дослідженнях. Методи аналізу соціологічної інформації. Методи комп'ютерної обробки соціологічної інформації. Програма навчальної дисципліни складається з таких змістових розділів:

1. Описові технології аналізу даних та способи представлення даних
2. Пояснювальні технології аналізу даних

1. Опис навчальної дисципліни

1.1. Мета викладання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни " Аналіз та презентація даних соціологічних та маркетингових досліджень" є ознайомлення студентів з описовими та пояснювальними підходами до аналізу даних в соціологічних та маркетингових дослідженнях та зі способами презентації результатів дослідження

1.2. Основні завдання вивчення дисципліни

Основними завданнями вивчення даної дисципліни є оволодіння студентами різноманітними технологіями аналізу даних та складення аналітичних звітів за результатами аналізу та візуалізація даних

1.3. Кількість кредитів – 3

1.4. Загальна кількість годин – 90

1.5. Характеристика навчальної дисципліни	
Нормативна	
Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Рік підготовки	
4 - й	5 -й
Семестр	
8 - й	10 -й
Лекції	
10год.	4 год.
Практичні, семінарські заняття	
20 год.	4 год.
Лабораторні заняття	
год.	год.
Самостійна робота	
60 год.	70 год.
Індивідуальні завдання	
Контрольна робота, залік	

он-лайн на платформі Classroom, Zoom

1.6. Заплановані результати навчання

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні:

Здобути :

Професійні компетентності:

ЗК 01 Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях.

ЗК 08. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 09. Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології.

СК 01 Здатність оперувати базовим категоріально-понятійним апаратом соціології.

СК 03 Здатність аналізувати соціальні зміни, що відбуваються в Україні та світі в цілому.

СК 04 Здатність збирати, аналізувати та узагальнювати соціальну інформацію з використанням соціологічних методів.

СК 05 Здатність самостійно планувати, організувати та проводити соціологічне дослідження.

СК 06 Здатність аналізувати та систематизувати одержані результати, формулювати аргументовані висновки та рекомендації.

СК 07 Здатність презентувати результати соціологічних досліджень для фахівців та нефаківців.

СК 08 Здатність дотримуватися у своїй діяльності норм професійної етики соціолога та керуватися загальнолюдськими цінностями.

Програмні результати навчання

ПРН 01 Використовувати понятійний апарат соціології в освітній, дослідницькій та інших сферах професійної діяльності.

ПРН 07 Вміти використовувати інформаційно-комунікаційні технології у процесі пошуку, збору та аналізу соціологічної інформації.

ПРН 08 Обґрунтовувати власну позицію, робити та аргументувати самостійні висновки за результатами досліджень та аналізу професійної літератури

ПРН 11. Презентувати результати власних досліджень для фахівців і нефаківців.

знати: основні підходи та технології аналізу даних соціологічних та маркетингових досліджень

вміти : адекватно застосовувати різні технології аналізу даних, класифікувати задачі для застосування описових чи пояснювальних технік, складати аналітичні звіти за результатами аналізу, візуалізувати отримані результати.

2.Програма навчальної дисципліни

Розділ 1. Описові технології аналізу емпіричних даних

Тема 1. Аналіз даних соціологічних та маркетингових досліджень як процес вирішення соціологічних та маркетингових задач на основі аналізу математичної моделі. Аналіз даних на основі рядів одновимірного розподілу. Основні види представлення рядів розподілу та написання аналітичних текстів за результатами аналізу даних.

Тема 2. Побудова угруповань та порівняльний аналіз як основа описових технологій аналізу даних. Способи побудови індексів та аналіз даних на основі індексів. Візуалізація отриманих даних.

Розділ 2. Пояснювальні технології аналізу емпіричних даних

Тема 1. Математичні моделі для пояснювальних технологій аналізу даних. Структурування даних на основі кореляційного аналізу. Аналіз взаємозв'язків на основі фрагментації двовимірних таблиць. Інтерпретація кореляційного відношення. Представлення кореляційних зв'язків за допомогою кореляційного графа.

Тема 2. Аналіз даних на основі побудови регресійної моделі аналізу даних. Типологічний аналіз в соціологічних та маркетингових дослідженнях. Теоретична та емпірична типології. Основні поняття типологічного аналізу. Побудова емпіричних типологій в маркетингових та соціологічних дослідженнях. Основні підходи до пошуку типоутворюючих ознак.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин											
	Денна форма						Заочна форма					
	Усього	у тому числі					Усього	у тому числі				
л		п	лаб	інд	ср	л		п	лаб	інд	ср	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Розділ 1												
Тема 1.	21	2	4			20	19	1	1			22
Тема 2.	19	2	6			10	30	1	1			20
Разом за розділом 1	40	4	10			30	51	2	2			42
Розділ 2												
Тема 1.	23	2	4			15	20	1	1			20
Тема 2.	27	4	6			15	19	1	1			20
Разом за розділом 2	50	6	10			30	39	2	2			40
Усього годин	90	10	20			60	90	4	4			82

4. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Складання аналітичного тексту з опису рядів розподілу, візуалізація рядів розподілу. Важливість порівняльного аналізу даних соціологічних та маркетингових дослідженнях.	4
2	Побудова угруповань за допомогою інструменту фільтрації в SPSS та складання аналітичного тексту для конкретних угруповань.	2
3	Аналіз даних на основі мір центральної тенденції. Побудова індексів для аналізу даних.	2
4	Аналіз даних на базі коефіцієнтів кореляції та їхніх інтерпретацій. Побудова кореляційного графа на основі кореляційної матриці. Аналіз фрагментів двовимірних таблиць. Пошук значущих зв'язків. Написання аналітичного тексту за результатами аналізу. Розрахунок кореляційного відношення та його інтерпретація	4
5	Роль типологічного аналізу в соціологічних та маркетингових дослідженнях. Побудова емпіричної типології. Використання факторного аналізу та залишків двовимірних таблиць для пошуку типоутворюючих ознак.	4

9	Аналіз даних на основі виділення «типів» респондентів Застосування кластерного аналізу для побудови емпіричної типології.	2
10	Побудова регресійної моделі на конкретних прикладах	2
	Разом	20

5.Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Види, зміст самостійної роботи	Кількість годин
1	Розрахунок та опис рейтингу політичних сил за масивом «sea5», «Масив WVS_Wave_7_Ukraine_Spss_v1.5» Опис основних проблем, що хвилюють виборця. Визначення основних джерел інформації.	3
2	Описати портрети виборців двох політичних сил та тих, хто не визначився з вибором. (масив. «sea5»). Скласти соціальний портрет прихильників різного шляху розвитку нашого суспільства (масив WVS_Wave_7_Ukraine_Spss_v1.5)	3
3	За допомогою середніх значень проаналізувати рівень довіри до політиків. (масив «sea5»).	3
4	Коефіцієнти кореляції та їхня інтерпретація в залежності від типу шкали. Побудова кореляційного графа на основі кореляційної матриці.	3
5	Аналіз фрагментів двовимірних таблиць.	3
6	Інтерпретація кореляційного відношення.	3
7	Побудова емпіричної типології. Різні підходи до виділення типоутворюючих ознак. Виділити типи респондентів за тим, як вони розуміють демократію (масив WVS_Wave_7_Ukraine_Spss_v1.5)	4
8	Інтерпретація кластерного аналізу в соціологічних та маркетингових дослідженнях	4
9	Інтерпретація результатів регресійного аналізу в соціологічних та маркетингових дослідженнях	4
10	Написання залікової роботи	30
	Разом	60

6. Методи навчання

Лекції –з курсу "Аналіз та презентація даних соціологічних та маркетингових досліджень" спрямовані не тільки на демонстрацію можливостей застосування математичних та статистичних методів аналізу в аналізі соціологічної та маркетингової інформації, а і в представленні різних схем аналізу, що є адекватними до конкретних ситуацій і контекстів. Багато уваги приділяється правилам написання аналітичних звітів за результатами дослідження та презентації результатів. Теоретичний матеріал супроводжується великою кількістю практично спрямованих прикладів, які наочно демонструють можливості застосування різноманітних схем та методів у аналізі соціологічних даних.

Практичні заняття з аналізу даних із застосуванням SPSS.— форма навчального заняття за даним курсом, де формуються вміння та навички аналітичної роботи шляхом практичного застосування окремих теоретичних положень, що викладаються у лекційному матеріалі. Індивідуальне виконання студентами практичного завдання дає змогу актуалізувати знання, отримані із попередніх навчальних курсів з методів аналізу та обробки соціологічної інформації та застосовувати їх на прикладі із реальних досліджень. Завдання, які ставляться в рамках практичних занять відтворюють завдання, що постають в реальних дослідженнях.

Самостійна робота студента є основним засобом засвоєння студентом навчального матеріалу. Самостійна робота включає в себе підготовку до виконання залікової роботи та виконання практичних завдань.

Практичні завдання розроблено таким чином, щоб вони максимально стимулювали творчу активність студентів. Аналіз виконаного завдання є завершальним етапом самостійної роботи. Під час аналізу студент оцінює (шляхом самоконтролю, контролю з боку викладача та іноді взаємоконтролю під час презентації перед групою) якість і час виконання завдання, ефективність використаних у процесі самостійної роботи методів і засобів.

7. Методи контролю

Контрольна робота, творча залікова робота.

Приклади завдань для контрольної роботи:

1. Скласти соціальний портрет прихильників різного шляху розвитку нашого суспільства (масив даних надається)
2. Проаналізувати цінності, що притаманні студентській молоді (масив даних надається)
3. Знайти найбільш залежні від матеріального становища види дозвілля студентської молоді (на заданому масиві)
4. Побудувати емпіричну типологію, в основі якої лежить різне розуміння респондентами демократії. (на заданому масиві даних)

8. Залік

Залікова робота - це аналітичний текст та презентація за результатом аналізу даних соціологічних досліджень. (тему для аналізу студент обирає самостійно)

Теми, що пропонуються для виконання залікової роботи

Масив WVS_Wave_7_Ukraine_Spss_v1.5

1. Цінності притаманні українцям (*Q1-Q6 та можливо Q27-Q32*)
2. Українці про якості, що мають бути притаманні людині (*Q7-Q17*)
3. Українці про цінність праці. (*Q33-Q41*)
4. Державний устрій очима українців (*Q42*)
5. Українці про безпеку, свободу та рівність (*Q149-Q150*)
6. Думка українців про щастя (*Q46*)
7. Українці про задоволеність своїм життям (*Q49-Q56*)
8. Рівень довіри українців різним соціальним групам (*Q57-Q63*)
9. Рівень довіри українців до державних інституцій та органів влади (*Q67-Q73.2*)
10. Довіра українців до міжнародних інституцій (*Q82-Q89*)
11. Корупція в Україні: думка громадян України (*Q112-Q117*)
12. Ставлення українців до іммігрантів (*Q121-Q126*)

13. Українці про особисту безпеку (Q131-Q138)
14. Відношення українців до науки і технологій (Q158-Q163)
15. Толерантність українців до різних явищ (Q177-Q195)
16. Основні джерела інформації для українців (Q201-Q208)
17. Політичні вподобання українців (Q223)

масив 5_kurs

1. Описати соціально-демографічний портрет студента ХНУ (В.1-9).
2. Структура вільного часу студентів ХНУ (в.10-11)
3. Ціннісні орієнтації студентів ХНУ (18-35)
4. Оцінити ступінь толерантності студентів ХНУ до різних соціальних груп і явищ (в.36-50)
5. Рівень успішності і навчальна діяльність студентів ХНУ (в.79-85)
6. Оцінити задоволеність студентів ХНУ умовами навчання в університеті (в.53-78)
10. Інтернет в житті студента (110-125)
11. Проаналізувати активність студентів ХНУ в соціальних мережах (в.126-142)
12. Музичні уподобання студентів ХНУ (в.11)

масив sea5

1. Політичні вподобання жителів Харкова напередодні виборів. (в 5)
2. Основні проблеми, що хвилюють харків'ян (в.1)
3. Основні джерела інформації для харків'ян напередодні виборів (в.6-7)
4. Міська влада очима харків'ян (в.2-4)

Критерії оцінювання

Оцінка залікової роботи:

1. Презентація результатів аналізу- 10 балів;
- 2.Визначення проблеми, цілей та задач аналізу. Формулювання гіпотез – 10 балів;
- 3.Адекватність обраних методів аналізу та їх застосування – 10 балів;
- 4.Логічність викладення основного тексту – 10 балів.

Оцінка практичних завдань:

- Завдання 1 – 8 балів
 Завдання 2 – 8 балів
 Завдання 3 – 5 балів
 Завдання 4 – 5 балів
 Завдання 5 – 6 балів
 Завдання 6 – 6 балів
 Завдання 7 - 6 балів
 Завдання 8- 6 балів

Бали в кожному завданні нараховуються за такими критеріями: коректне застосування методу аналізу та використання комп'ютерної програми; логічність інтерпретації отриманих результатів; адекватне представлення отриманих результатів.

8. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота					Залік	Сума
Розділ 1		Розділ 2				40
T1	T2	T3	T4	Контрольна робота		
16	10	12	12	10		

Умовою допуску студента до підсумкового семестрового контролю є отримання ним 30 балів за підсумками двох розділів, контрольної роботи.

9.Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка
	для дворівневої шкали оцінювання
90 – 100	зараховано
70-89	
50-69	
1-49	не зараховано

10. Методичне забезпечення

Конспекти лекцій. Методичні вказівки до виконання практичних завдань. Всі ресурси розміщено у сервісі Google Classroom.

11. Література:

1. Арбеніна В.Л. Професійно-статусні домагання сучасного студентства та їхні суб'єктивні чинники / Арбеніна Віра Леонідівна, Профатілова Людмила Геннадіївна // Вісник Харківського національного університету ім. В.Н. Каразіна. – 2009. – №844. Соціологічні дослідження сучасного суспільства: методологія, теорія, методи. – Вип. 23. – С. 251 - 260
2. А.П.Горбачик Рівняння лінійної регресії <https://youtu.be/0hWwW6Z9eZs>
3. Горбачик, А. П., & Сальнікова, С. А. (2008). Аналіз даних соціологічних досліджень засобами SPSS: Навч. посіб. Луцьк : РВВ «Вежа» Волин. нац. ун-ту ім. Лесі Українки.
4. Паніна, Н. В. (2007). Технологія соціологічного дослідження: курс лекцій / 2-е видання, доповнене. Київ.
5. Паніотто, В.І., Максименко, В.С., & Харченко, Н.М. (2004). Статистичний аналіз соціологічних даних. К.: Вид. дім «КМ Академія».
6. Паніотто В., Харченко Н. Методи опитування: підручник. Київ: Києво Могилянська академія, 2017. 342 с.
7. Паянок, Т. М., & Задорожня, Т. М. (2020). Статистичний аналіз даних : навчальний посібник. Ірпінь : Університет державної фіскальної служби України.
8. Профатілова Л.Г. Досвід побудови емпіричної типології для номінальних ознак//Методологія, теорія та практика сучасного суспільства.Х.:2008.
9. Д.Судин. Факторний аналіз неметричних даних: евристичний потенціал категоріального аналізу головних компонент // Вісник Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна. – № 999. Серія “Соціологічні дослідження сучасного суспільства: методологія, теорія, методи”. – Вип. 30. – Харків: Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна, 2012. – С. 84–90.
10. Сучасні методи збору і аналізу даних в соціології. Матеріали VI Міжнародних соціологічних читань пам'яті Н.В.Паніної. К.: ІС НАНУ, 2013.
11. Cole Nussbaumer Knaflic. Storytelling with Data: A Data Visualization Guide for Business Professionals. 2019 - Kindle Edition, 428 pages.
12. Eric J. Krieg E.J. Statistics and Data Analysis for Social Science.- Pearson Education Limited, 2014. - 392 p.- pp. 1-138,203-280, 309-344

12.Інформаційні ресурси

Масиви соціологічної та маркетингової інформації.